

מלובלין זי"ע, וכאשר בא אצלו היה הה"ק הרבי מלובלין זצלה"ה משמש אותו, ונתן לו קאפע ואח"כ כאשר כבר שתה היה הרבי זי"ע נושא הכלי בחזרה, ושאל אותו למה נושא הכלי בחזרה והשיב לו הרבי מלובלין הקדוש זי"ע, כי הוצאת כף ומחתה היה גי"כ עבודה. ע"כ.

מכתבי הרה"ג ר' שלמה אבי"ד קאדלאווי ז"ל, מחסידי הגה"ק בעל אבני"ז זי"ע
שיח שרפי קודש, ח"א דף כ"ב טו"ב, אות קצ"ח

כג

ידוע שבעת שהיה רבינו הקדוש (האבני"ז) זצ"ל פ"א על קבר האיש האלקים המגיד הגדול רבי ר' בער ממעזריטש זצ"ל כשיצא מאהלו הקדוש אמר שגופו הקי' של הרבי ר' בער אינו עוד פה וכבר נישא לארץ ישראל ומ"מ האדמה שהיה טמון בה פה אדמת קודש היא, ומאז שמעתי מפום חסידים נאמנים ששמעו פ"א מפיו הקדוש בל"ג בעומר כשישב בסעודה לכבוד היו"ט של הילולא דרשב"י בהנהגת שלחן הטהור כדרכו בקודש שאמר שהגם שיש צדיקים שזכו להוביל גופם הטהור מכאן לארץ ישראל אבל גופו הטהור של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצוק"ל עדיין הוא פה בחוץ לארץ ואמר רבינו הקדוש זצ"ל שמי שידוע הסוד של שמחת הילולא דרשב"י יותר מבשאר תנאים הוא יודע גי"כ הטעם למה דוקא הרבי ר' אלימלך נשאר גופו בחוץ לארץ זי"ע.

הגה"ח רבי צבי יהודה מאמלאק זצ"ל
אביר הרועים, עמוד נ' אות ע"ח

כד

א"א הרה"ח ר' יושע פרנקל ז"ל היה גר בביאלא-ביליץ שהיה בעסטרייך, ליד ביאלא-ביליץ היה מקום מרפא (קור ארט - דאטשע) ערנסטדורף, שם היה ה"אבני נזר" נוסע כל שנה, היות שמנעוריו סבל מהריאות, ושם היה מקום טוב בשביל זה. ה"אבני נזר" היה נוהג לקחת אתו כל כלי הבית (שהיה טירחא גדולה להביא מפולין - שהיה אז תחת שלטון רוסלאנד לערנסטדורף שהיה בעסטרייך). שנה אחת סידר א"א את הכל בשביל ה"אבני נזר. הרב אהרן הלברשטאם רבה של ביאלא-ביליץ - שהיה נכד ה"דברי חיים" שהיה ידידו של א"א - ואבי ז"ל היו נוסעים לשבתות לערנסטדורף לשהות במחיצת האבני"ז. פעם כשטיילו עם האבני"ז וראו שזה שעת הכושר שהיה נחא דעתיה של האבני"ז, שאל הרב אהרן הלברשטאם את האבני"ז האם לא איכפת לו שה"דברי חיים" לא לקחו לחתן, [שכן כידוע האבני"ז בהיותו ילד נסע עם אביו לצאנו, מפני שהגה"ק בעל "דברי חיים" זי"ע חפץ לקחתו כחתן לבתו ורצה לבחנו, ויש בזה נוסחאות שונות מדוע הדבר לא יצא לפועל, ואח"כ נעשה ה"אבני נזר" חתן של השרף מקאצק]. האבני נזר לא ענה על השאלה רק אמר "דיין זיידע איז געווען א וואזשנע יוד אויב ער וואלט געפארען קיין קאצק וואלט עס געהאט טעם". ואח"כ אמר האבני"ז, אם אתם רוצים לדעת מי היה חותני הרה"ק מקאצק אספר לכם, שפעם נסע לווארשא והמשכילים אמרו שרוצים להתווכח אתו, וביקש הרה"ק מקאצק לפני השינה להביא לו נ"ך עם רד"ק ובבוקר ידע כל הרד"ק בעל פה.

אח"כ אמר האבני"ז "מיין שווער דער קאצקער רבי איז גיווען א ווארער יוד" (איש אמת). וסיפר שבהיותו אברך בבית חותנו הרה"ק מקאצק שהיה חי בעניות וחילק את ביתו לשני בתים בבית אחד היה הוא גר והבית השני נתן לאבני"ז. פעם הגיע מוכר ספרים אחד לקאצק, ובין שאר הספרים, הציע למכירה, ביאור הגר"א על שו"ע שיצא אז לאור, ורצה עבורו שלשה רובל, ואני סבור הייתי שיש בזה הפקעת שער, ובפרט שזה היה פרנסה לשבוע ימים (שלשה רובל) ולא יוכלו לרכוש ספר חשוב כזה, ועל כן גערתי במוכר הספרים, כאשר שמע מו"ח את גערותי במוכר הספרים יצא מחדרו, ושאל, מה קרה שאני צועק כ"כ, וסיפרתי לו שמוכר

הספרים מפקיע את השער ודורש עבור הספר שלשה רובל. ושאל אותי איזה ספר זה, ואמרתי שזה ביאור הגר"א לשו"ע, ולקח הספר והסתכל, ואמר לי מו"ח: "אברהם, זאלסט וויסען דער גר"א איז גיווען א ווארער יוד (איש אמת) ועל כן הספר שלו שוה שיסגרו עליו הון רב כזה", והוסיף ואמר: אם חפץ אתה לדעת מדוע אני אומר על הגר"א שהיה איש אמת, אספר לך על זה סיפור:

מעשה, בתלמיד אחד של המגיד ממעזריטש זי"ע, שהיו לו כבר כמה בנות שהגיעו לפרקן, ולרש אין כל, נמלך בדעתו לספר את צערו לרבו המגיד, נסע אל המגיד ושח לפניו צרתו, אמר לו המגיד: סע לוילנא ושם תושע. לא הרהר התלמיד אחר רבו, וקם מיד ונסע לוילנא, בבואו לעיר חיפש ומצא מיד אכסניא וישב שם ועסק בתורה ועבודה זו תפלה, כך ישב כמה ימים ולא ידע מה לעשות, בעל האכסניא רגיל היה לאורחים שבאים לאכול ולשתות ולישון, וביתר שעות היום פונים לסידור עניניהם שלשמים באו לוילנא, ואילו אורח זה יושב כבר כמה ימים ועוסק בתורה ותפלה ואינו יוצא כלל לעסקיו, והחליט לשאול את פי האורח לפשר הדבר, ניגש אליו ואמר לו, שמבין הוא שבודאי בא לעיר לענין מסחרו, ותמה מדוע אי"כ אינו יוצא העירה לעסקיו כמו כולם, והשיב לו האורח שלא בא כלל לעסקים ולמסחר, אלא שיש לו כמה בנות שהגיעו לפרקן ואין בידו להשיאן ורבו יעץ לו לנסוע לוילנא ועל כן בא לוילנא, אך אינו יודע מה יעשה, ומאין יבוא עזרו, אמר לו בעל האכסניא אם רבך שלחך לוילנא ודאי היתה כוונתו שתהיה אצל הגאון מוילנא ותקבל את ברכתו לישועה, אבל דע לך, שאין זה כ"כ קל להכנס אל הגאון, אמנם, יש לי עצה עבודה, כי הגאון אומר מפעם לפעם שיעור ברבים לפני התלמידי-חכמים שבעיר ותשתדל להכנס לשיעור, ולאחר השיעור תוכל לגשת אל הגאון ולבקש ברכתו, וכן עשה, שבעל האכסניא הודיע לו מתי יש שיעור של הגאון.

כשאמר הגאון השיעור בפני התלמידי-חכמים, נכנס הנ"ל (תלמיד המגיד ממעזריטש) וישב והקשיב, והנה בתוך השיעור למד הגר"א שיטת ר"ת בתוס', והקשה על שיטת ר"ת קושיא עצומה, ואמר שאינו מבין כלל את דברי ר"ת מכח קושיא זו, מיד החל פלפול בין התלמידי-חכמים בנסיון לתרץ את הקושיא, כאשר שמע הנ"ל (תלמיד המגיד) את הקושיא לחש לת"ח שישב לידו בקצה השולחן תירוצו על הקושיא, והתירוצו מצא חן בעיניו, והוא לחש אותו לחבירו, וחבירו לחבירו, עד שהבחין הגר"א בדבר, ושאל את המתלחשים, מה יש להם לומר, ואמר לו אחד מהם את התירוצו, הגר"א התפעל מאד מן התירוצו, ושאל מי אמר תירוצו זה, והשיבו לו שהאורח היושב בסוף השולחן אמר אותו, קרא הגר"א את האורח אליו, ואמר לו, בטוח אני שלא אתה אמרת תירוצו זה, ועל כן אמור לי ממי שמעת אותו, והשיב תלמיד המגיד: אמת שלא ממני יצאו הדברים, אלא שמעתי אותם מרבי, הוסיף הגר"א ואמר: התירוצו גם אינו של רבך, ואמור לי ממי שמע אותו רבך, השיב תלמיד המגיד ואמר: רבי שמע אותו מר"ת עצמו, תמה הגר"א על דבריו ושאל: ומי הוא רבך זה, השיב החסיד ואמר: רבי, הוא המגיד ממעזריטש. שקט מתוח נשתרר בבית המדרש, שהרי כל מלחמתו של הגר"א היתה נגד המגיד ממעזריטש, המשיך הגר"א ושאל: ומה מעשיך בוילנא, השיב החסיד, שיש לו בנות שהגיעו לפרקן ואין לו במה להשיאן, ונסע לרבו המגיד ממעזריטש, ורבו יעץ לו לנסוע לוילנא באמרו ששם יושע, מיד צוה הגר"א על שנים מתלמידיו ללכת בשמו על פתחי נדיבים בוילנא ולאסוף כסף להכנסת כלה עבור בנותיו של תלמיד המגיד ממעזריטש.

כך סיפר מו"ח הרה"ק מקאצק זי"ע, (וסיים הרה"ק מקאצק זי"ע): רואה אתה, שהגר"א זי"ע שהיה מתנגד גדול לחסידות, עם כל זאת כאשר שמע דבר אמת בשם המגיד ממעזריטש לא שת לבו לענין המחלוקת, והשתדל לעזור לתלמיד המגיד ממעזריטש זי"ע, "איז פאר א ספר פון אזא ווארען יוד ווילסט דו נישט צאלען דריי רובל?" וסיים ה"אבני נזר" ואמר להרב רבי אהרן הלבפשטאם הרב דביאלא: "ראה, שמו"ח הרה"ק מקאצק זי"ע, שהיה אדמו"ר, שכנגדו היה מופנית מחלוקת המתנגדים שמקורה בהגר"א זי"ע, ואעפ"כ היה מסוגל לומר על הגר"א שהוא היה איש אמת, מוכח מזה שמו"ח עצמו היה איש אמת".

כשנסע האבנ"ז לביתו ליוה אותו א"א והרב אהרן הלברשטאם הנ"ל עד הגבול שבין עסטרייך לרוסיה, שם היה צריך להחליף רכבת וחיכו כמה שעות, ואז אמר הרב הלברשטאם להאבנ"ז: ר' יאשע הרי דאג וטרח כ"כ הרבה עבורו. יברך את ר' יאשע שיזכה לבנים (שאז היה שבע שנים אחר חתונתו ועדיין לא זכה להבנות), אמר האבנ"ז בבטחון "ער וועט האבען קינדער", וקרא להגבאי חזקיה ואמר לו: הרי זוכר אתה שהבטחתי לזה ולזה (ופירט כמה שמות) וב"ה לכולם יש ילדים, ונפרדו מהאבנ"ז, ונתקיימה ברכתו.

שמעתי מפי הרב שבתי פרנקל שליט"א - מוציא לאור רמב"ם
מהדורת שבתי פרנקל, ששמע הן מאביו הן מרבה של ביאלא
- ליל ח"י טבת תשנ"ה -

אח"ח 1234567

כה

שמעתי סיפור נפלא בשם רבינו הקדוש (האבנ"ז) זצ"ל מידידי הרבני הנכבד מו"ה חנוך פאלמאן המדפיס מק"ק פיעטרקוב, וז"ל במכתבו אלי כתוב, סיפר לי ש"ב הרב החסיד ר' יצחק ראזען ז"ל מעיר מלאווע, שפ"א בבואו להסתופף בצל כ"ק הגה"ק מסאכטשאב זצ"ל, כאשר נכנס לקודש פנימה לקבל שלום אמר לו הגה"ק זצ"ל, בזה"ל יצחק דו ביסט דא, גאנץ גיט, איך קוק שוין לאנג ארויס דרך צו זעהען, וכמעט שחפצתי לכתוב לך, יש לי ענין נחוץ לדבר עמך וזהו...

ויוסף עוד לדבר אליו הגה"ק זצ"ל ויאמר ההנך חפץ לדעת כמה היה רב חיליה של הגר"א ז"ל מוילנא בחכמת התורה אספר לך, בטח הנך יודע שהגר"א זצ"ל ערך גלות, ונסע לכמה עיירות גדולות והסתתר שלא ידעו ממנו והעולם ידעו אז בעת ההוא שהוא נוסע בגלותו מסתתר ולא הפריעוהו ממעשיו אלו רק באיזה מקום שהיה נצרך לבקש ממנו איזה פרסום לקידוש השם, דרשו ממנו וזו הכריחה אותו להתגלות עצמו באיזה מקומות, והנה בעיר בערלין כפי שידוע התחילה אז שם זמן המתפרצים, והיה תמיד ויכוחים בין חכמי אוה"ע ובין חכמי גדולי ישראל, ובעת ההוא יצאו הפראפעסארען שם מהאוניווערזיטעט ודרשו מחכמי ישראל שישבו אז בבערלין לבאר להם מה שידוע דחכמינו ז"ל נקטו שיש לאדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, והם עשו הרבה פעמים בחינות וחיתוכים על גופי מתים בהפראסעקטאריזם וחפשו היטב ולא מצאו בדיוק שס"ה גידים ולזאת החליטו שדברי חז"ל אינם בהחלט, וחכמי ישראל מצידם השיבו שדבריהם של חז"ל אינם צריכין חיזוק וראיות של בני אדם וכאשר הם גזרו ואמרו כן בטח כן הוא ורק אתם מפאת חסרון ידיעתכם בזה לא מצאתם הגידים בדיוק, וכן היה כסדר ביניהם סכסוכים אודות זה ולפעמים היה להם לגדולי ישראל הרבה עג"נ מזה שלא יכלו לברר להם בתוקף אמיתת דברי חז"ל, לכן כשנודע להם שהגאון מוילנא זצ"ל מסתתר בנסיעתו בגלילותיהם, הודיע לחכמי או"ה שבימים הקרובים יבא לעירם הגר"א מוילנא שהיה אז נודע בחכמתו הגדולה גם אצל חכמי אוה"ע והוא יברר להם דברי חז"ל שכדבריהם כן הוא שנמצא בגוף האדם בדיוק שס"ה גידים.

והנה כאשר בא הגאון ז"ל עירה בערלין, אירע בעת ההוא שעשו ג"כ הפראפעסארען בחינה על שני גופי מתים, וחפשו היטב ובדקו מאד ולא מצאו ג"כ בדיוק שס"ה גידים, אלא בכל גוף היה חסר גיד אחד ולא מצאו אלא שס"ד גידים, ובאו אז בטרונים גדולה אל חכמי ישראל מה יענו עתה, אחרי שגם הם בעצמם חגרו אז שארית כחם וחפשו בכל בדק ובכל זאת לא נמצא הסכום שאמרו חז"ל, ואז פנו חכמי ישראל בבקשה אל הגר"א ז"ל ודרשו ממנו להסיר פני הלוט שיצא ממחבואו לקדש את השם, ולהראות לעין כל גודל כחו ותוקפו בביאור דברי חז"ל שדבריהם אמת וצדק שיש לאדם בדיוק שס"ה גידים, והגאון זצ"ל בשמעו שיהיה בזה קידוש השם גדול נעתר לבקשתם, ושלח לחכמי אוה"ע לומר להם בשמו כך, הן באמת לא היה מהראוי